

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Την περίοδο γρίπης 2015-2016 το επιδημικό κύμα της γρίπης ξεκίνησε την εβδομάδα 1/2016 (4-10 Ιανουαρίου 2016), κορυφώθηκε την εβδομάδα 5/2016 (1-7 Φεβρουαρίου 2016), και επανήλθε σε χαμηλότερα επίπεδα από την εβδομάδα 9/2016 και μετά (29 Φεβρουαρίου – 6 Μαρτίου 2016), συνεχίζοντας σε χαμηλά επίπεδα τις επόμενες εβδομάδες μέχρι το τέλος της περιόδου επιτήρησης (Διάγραμμα 1).
- Το στέλεχος της γρίπης που επικράτησε κατά τη φετινή περίοδο 2015-2016 ήταν ο ιός γρίπης τύπου Α σε ποσοστό 90,6%. Όσον αφορά τους υποτύπους, κυκλοφόρησε σχεδόν αποκλειστικά ο υπότυπος Α(Η1Ν1)rdm09 (98,6%), επικρατώντας του Α(Η3Ν2). Ο ιός γρίπης τύπου Β κυκλοφόρησε προς το τέλος της περιόδου, σε ποσοστό 9,4% (Διάγραμμα 2).
- Κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016 καταγράφηκαν 435 σοβαρά κρούσματα εργαστηριακά επιβεβαιωμένης γρίπης, εκ των οποίων τα 408 νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ. (Πίνακας 1, Διάγραμμα 3). Τα κρούσματα που νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ ήταν 242 άνδρες και 166 γυναίκες, με διάμεση ηλικία 57 έτη. Τα 399 (97,8%) από τα κρούσματα αυτά οφείλονταν στον ιό γρίπης τύπου Α και μόλις τα 9 (2,2%) στον ιό γρίπης τύπου Β. Το 98,9% (347/399) των στελεχών τύπου Α που απομονώθηκαν από τα ανωτέρω κρούσματα οφείλονταν στον υπότυπο Α(Η1Ν1)rdm09 (Διάγραμμα 3). Τα 310 (76%) από τα 408 προαναφερθέντα κρούσματα ανήκαν σε κλινική ομάδα υψηλού κινδύνου για την οποία συστήνεται εμβολιασμός για την εποχική γρίπη, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας Γ1α/Γ.Π.οικ. 81918-26/10/2015.

>>>

- Συνολικά, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016 καταγράφηκαν 197 θάνατοι από εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη. Οι 172 θάνατοι αφορούσαν σε ασθενείς που νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ και 25 σε ασθενείς χωρίς νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ. Από τους 197, οι 122 ήταν άνδρες και 75 γυναίκες, με διάμεση ηλικία 61 έτη. Από 193 κρούσματα (98%) απομονώθηκε ιός γρίπης τύπου Α, και από 4 (2%) ιός γρίπης τύπου Β. Το 98,3% των στελεχών τύπου Α που απομονώθηκαν από τα ανωτέρω κρούσματα ανήκαν στον υπότυπο Α(Η1Ν1)rdm09. Τα 166 (84,3%) από τα 197 προαναφερθέντα κρούσματα ανήκαν σε κλινική ομάδα υψηλού κινδύνου για την οποία συστήνεται εμβολιασμός για την εποχική γρίπη, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας Γ1α/Γ.Π.οικ. 81918-26/10/2015. (Πίνακας 1, Διάγραμμα 4)
- Συμπερασματικά, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016 το επιδημικό κύμα της γρίπης διήρκεσε 8 εβδομάδες. Το επικρατές στέλεχος γρίπης ήταν ο ιός γρίπης τύπου Α και μάλιστα ο υπότυπος Α(Η1Ν1)rdm09, ενώ τα σοβαρά κρούσματα γρίπης που χρειάστηκαν νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ ήταν αυξημένα σε σχέση με αυτά της περσινής περιόδου γρίπης 2015-2016.

Εισαγωγή

Η γρίπη επιτηρείται από το Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ, τόσο κλινικά όσο και εργαστηριακά.

Η κλινική επιτήρηση γίνεται μέσω:

- 1) του συστήματος παρατηρητών νοσηρότητας πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (σύστημα Sentinel) και αφορά την εβδομαδιαία συλλογή δεδομένων για τα κρούσματα «γριπώδους συνδρομής» στην κοινότητα.
- 2) του συστήματος υποχρεωτικής δήλωσης, για την εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη (δηλώνεται με το ειδικό δελτίο - ΥΔ7).
- 3) του συστήματος επιτήρησης σοβαρών εργαστηριακά επιβεβαιωμένων κρουσμάτων γρίπης, που χρήζουν νοσηλείας σε Μ.Ε.Θ (ενεργητικό σύστημα επιτήρησης)
- 4) του συστήματος επιδημιολογικής επιτήρησης της θνησιμότητας

Η εργαστηριακή επιτήρηση της γρίπης αφορά στον έλεγχο κλινικών δειγμάτων από άτομα με κλινική εικόνα γριπώδους συνδρομής, στα παρακάτω εργαστήρια:

- α) Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Γρίπης Νότιας. Ελλάδα, Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur
- β) Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Γρίπης Βόρειας Ελλάδα, Β' Εργαστήριο Μικροβιολογίας Ιατρικής Σχολής Α.Π.Θ.
- γ) Μικροβιολογικό Εργαστήριο του Ε.Κ.Π.Α

Τα κλινικά δείγματα συνοδεύονται πάντα από το ειδικό «[Συνοδευτικό Δελτίο Αποστολής](#) Ρινοφαρυγγικού Επιχρίσματος / Εκπλύματος προς Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης ή Άλλα Εργαστήρια».

Η επιδημιολογική επιτήρηση της γρίπης στη χώρα μας, όπως σε όλη την Ευρώπη, αρχίζει την 40^η εβδομάδα κάθε έτους και ολοκληρώνεται την 20^η εβδομάδα του επόμενου έτους. Η διαχρονική παρακολούθηση του νοσήματος στην Ελλάδα δείχνει ότι η δραστηριότητα της γρίπης συνήθως αρχίζει να αυξάνει κατά τον Ιανουάριο, ενώ κορυφώνεται κατά τους μήνες Φεβρουάριο - Μάρτιο. Πρέπει όμως να έχουμε πάντα υπόψη ότι η γρίπη είναι απρόβλεπτη, και ως εκ τούτου τόσο η έναρξη, όσο και η διάρκεια της εποχικής επιδημικής δραστηριότητας μπορεί να διαφέρουν από περίοδο σε περίοδο.

Στη συνέχεια της έκθεσης περιγράφονται αναλυτικά τα ανωτέρω συστήματα επιτήρησης της γρίπης καθώς και τα αποτελέσματα αυτών για τη φετινή περίοδο 2015 – 2016.

A. Κλινικό σκέλος επιδημιολογικής επιτήρησης της γρίπης

Το σύστημα παρατηρητών νοσηρότητας της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας κατά την φετινή περίοδο γρίπης λειτούργησε με το δίκτυο των ιδιωτών ιατρών, το δίκτυο των ιατρών Μονάδων Υγείας Π.Ε.Δ.Υ (πρώην Μονάδες Υγείας Ε.Ο.Π.Υ.Υ) και το δίκτυο των ιατρών Κέντρων Υγείας – Περιφερειακών Ιατρείων. Και στα τρία δίκτυα, συνολικά συμμετείχαν εθελοντικά περί τους 212 ιατρούς. Μέσω του συγκεκριμένου συστήματος, καταγράφεται δειγματοληπτικά η εξέλιξη της συχνότητας ορισμένων νοσημάτων με βάση κλινικές εκδηλώσεις.

Στα νοσήματα αυτά περιλαμβάνεται και η γρίπη, ή καλύτερα οι κλινικές εκδηλώσεις που είναι συμβατές με γρίπη (γριπώδης συνδρομή), βάσει του σχετικού ορισμού του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (European Centre for Disease Control and Prevention – ECDC).

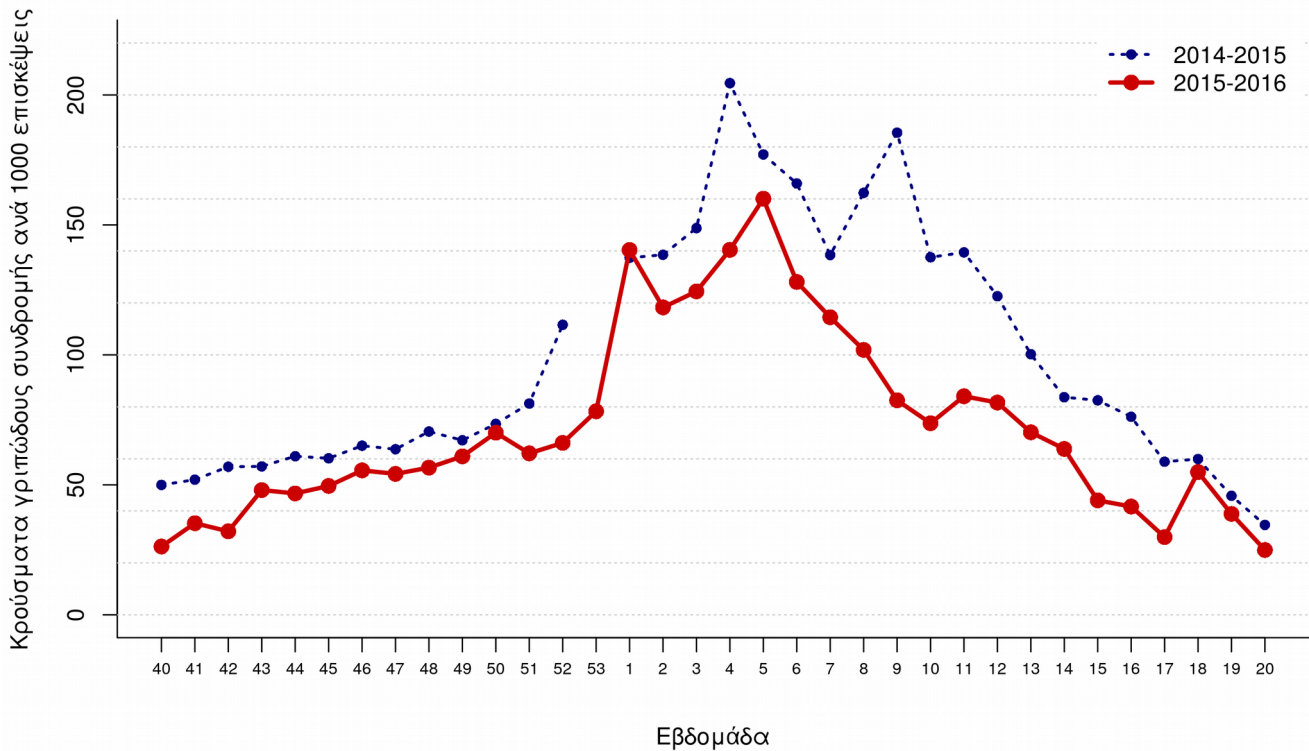
Ορισμός γριπώδους συνδρομής, ECDC 2012

Αιφνίδια έναρξη συμπτωμάτων	ΚΑΙ	Τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω συστηματικά συμπτώματα:	ΚΑΙ	Τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω συμπτώματα από το αναπνευστικό:
		<ul style="list-style-type: none"> - Πυρετός - Καταβολή - Κεφαλαλγία - Μυαλγίες 		<ul style="list-style-type: none"> - Βήχας - Πονόλαιμος - Δύσπνοια

Κάθε εβδομάδα συλλέγονται στοιχεία που αφορούν στον αριθμό επισκέψεων για κάθε αιτία καθώς και τον αριθμό επισκέψεων λόγω γριπώδους συνδρομής. Τα στοιχεία αυτά αναλύονται με στάθμιση ως προς τον μόνιμο πληθυσμό της χώρας κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και αστικότητα (ΕΣΥΕ, δεδομένα απογραφής 2011) και προκύπτει ο αριθμός κρουσμάτων γριπώδους συνδρομής ανά 1.000 επισκέψεις κατά εβδομάδα (Διάγραμμα 1).

Στο διάγραμμα 1 παρατηρείται ότι κατά τη φετινή περίοδο 2015-2016, το επιδημικό κύμα της γρίπης ξεκίνησε την εβδομάδα 1/2016 (4-10 Ιανουαρίου 2016), κορυφώθηκε την εβδομάδα 5/2016 (1-7 Φεβρουαρίου 2016), επανήλθε σε χαμηλότερα επίπεδα την εβδομάδα 9/2016 (29 Φεβρουαρίου – 6 Μαρτίου 2016) ενώ η δραστηριότητα της γρίπης συνεχίστηκε σε χαμηλά επίπεδα τις επόμενες εβδομάδες μέχρι το τέλος της περιόδου επιτήρησης. Συγκριτικά με την περσινή περίοδο γρίπης 2014-2015, το επιδημικό κύμα ξεκίνησε μία εβδομάδα αργότερα, με πιο απότομη άνοδο και πτώση.

Διάγραμμα 1: Εκτίμηση αριθμού κρουσμάτων γριπώδους συνδρομής ανά 1.000 επισκέψεις, κατά εβδομάδα. Σύνολο χώρας, περίοδοι γρίπης: 2014-2015, 2015-2016.

Σημείωση 1: Ο αριθμός κρουσμάτων ανά 1.000 επισκέψεις εκτιμάται με στάθμιση ως προς τον μόνιμο πληθυσμό της χώρας κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και αστικότητα (ΕΣΥΕ, απογραφή 2011)

Β. Εργαστηριακό σκέλος επιδημιολογικής επιτήρησης της γρίπης

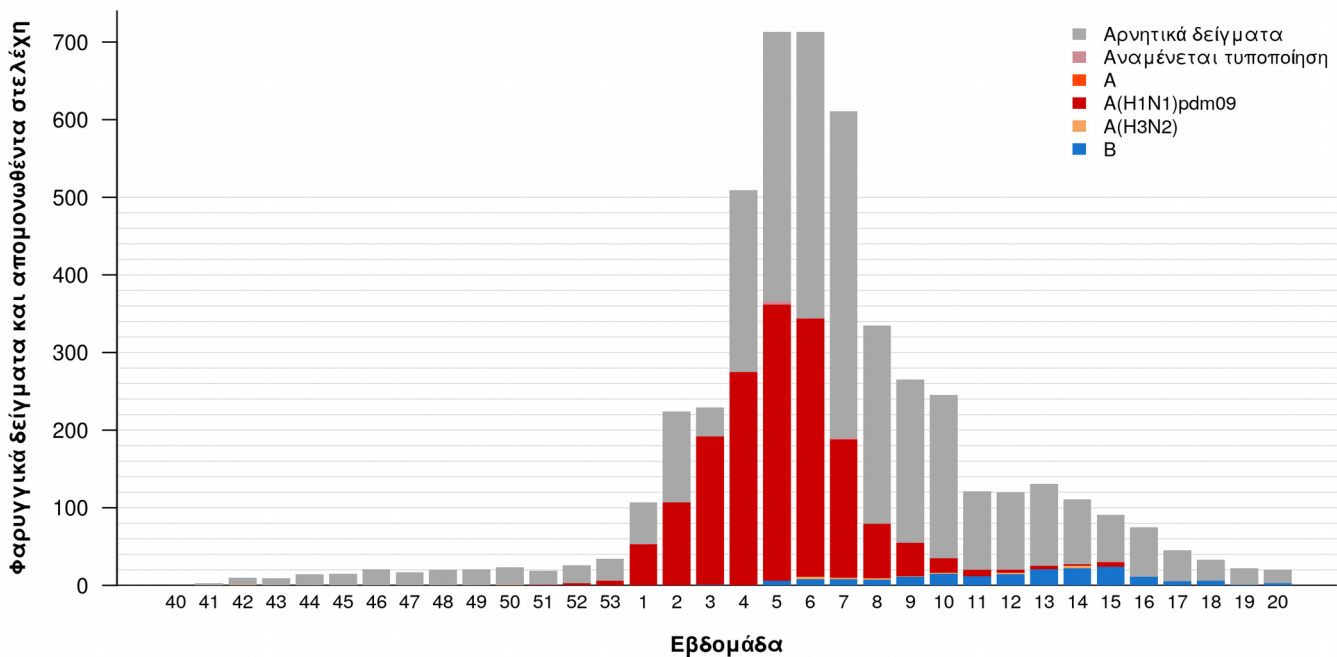
Το εργαστηριακό σκέλος της επιδημιολογικής επιτήρησης, αφορά την ανίχνευση του ιού σε ρινοφαρυγγικά δείγματα που αποστέλλονται (α) από καθορισμένους γιατρούς της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και (β) από νοσοκομεία προς τα Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης (Νότιας Ελλάδας - Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ και Βόρειας Ελλάδας - Β' Μικροβιολογικό Εργαστήριο ΑΠΘ) καθώς και προς το Μικροβιολογικό Εργαστήριο του Ε.Κ.Π.Α.

Τα Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς με εξειδικευμένες ιολογικές εξετάσεις απομονώνουν και ταυτοποιούν τα στελέχη του ιού που κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Συμμετέχουν στο δίκτυο εργαστηριακής επιτήρησης της γρίπης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (με πάνω από 110 εργαστήρια σε περισσότερες από 80 χώρες) και αποστέλλουν πληροφορίες για τα στελέχη του ιού της γρίπης που κυκλοφορούν κάθε χρόνο. Με βάση

τα στοιχεία που συλλέγονται από το δίκτυο, το Φεβρουάριο κάθε χρόνου (για το βόρειο ημισφαίριο) ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συστήνει προς τις φαρμακοβιομηχανίες τη σύνθεση του εμβολίου εποχικής γρίπης της επόμενης χρονιάς.

Κατά την φετινή περίοδο γρίπης, από την εβδομάδα 40/2015 έως και την εβδομάδα 20/2016 ελέγχθηκαν στα Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης και στο Μικροβιολογικό Εργαστήριο του Ε.Κ.Π.Α. συνολικά 4.952 κλινικά δείγματα, μόνο από νοσοκομεία. Τα 1.858 (37,5%) εξ' αυτών ήταν θετικά για ιούς γρίπης και ειδικότερα τα 1.683 (90,6%) ήταν τύπου Α και τα 175 (9,4%) τύπου Β. Τα 1.675 στελέχη τύπου Α υποτυποποιήθηκαν και από αυτά τα 16 (1%) ανήκαν στον υπότυπο Α(Η3Ν2) ενώ τα 1.659 (98,6%) στον υπότυπο Α(Η1Ν1)rdm09 (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Συνολικός αριθμός φαρυγγικών δειγμάτων και απομονωθέντων στελεχών ιού γρίπης στα Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης και στο Μικροβιολογικό Εργαστήριο του Ε.Κ.Π.Α. Σύνολο χώρας, περίοδος γρίπης 2015 - 2016.

Γ. Επιτήρηση σοβαρών κρουσμάτων εργαστηριακά επιβεβαιωμένης γρίπης με ή χωρίς νοσηλεία σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (Μ.Ε.Θ)

Από την εβδομάδα 40/2015 έως και την εβδομάδα 20/2016, στην Ελλάδα καταγράφηκαν 435 σοβαρά κρούσματα εργαστηριακά επιβεβαιωμένης γρίπης, εκ των οποίων τα 408 νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ (Πίνακας 1, Διάγραμμα 3).

Όσον αφορά στα **κρούσματα με νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ.**: Επρόκειτο για 242 άνδρες και 166 γυναίκες, ηλικίας από 0 έως 90 έτη (διάμεση ηλικία 57 έτη). Τα 399 (97,8%) από τα προαναφερθέντα κρούσματα οφείλονταν στον ιό γρίπης τύπου Α, και τα 9 (2,2%) στον ιό γρίπης τύπου Β. Υποτυποποιήθηκαν τα 351 από τα στελέχη τύπου Α που απομονώθηκαν από τα ανωτέρω κρούσματα, και εξ' αυτών τα 4 (1,1%) ανήκαν στον υπότυπο Α(Η3Ν2) και τα 347 (98,9%) στον υπότυπο Α(Η1Ν1)rdm09. (Διάγραμμα 3).

Τα 310 (76%) από τα 408 προαναφερόμενα σοβαρά κρούσματα με νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ ανήκαν σε κλινική ομάδα υψηλού κινδύνου για την οποία συστήνεται εμβολιασμός για την εποχική γρίπη, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας Υ1/Γ.Π.οικ. 81918-26/10/2015.

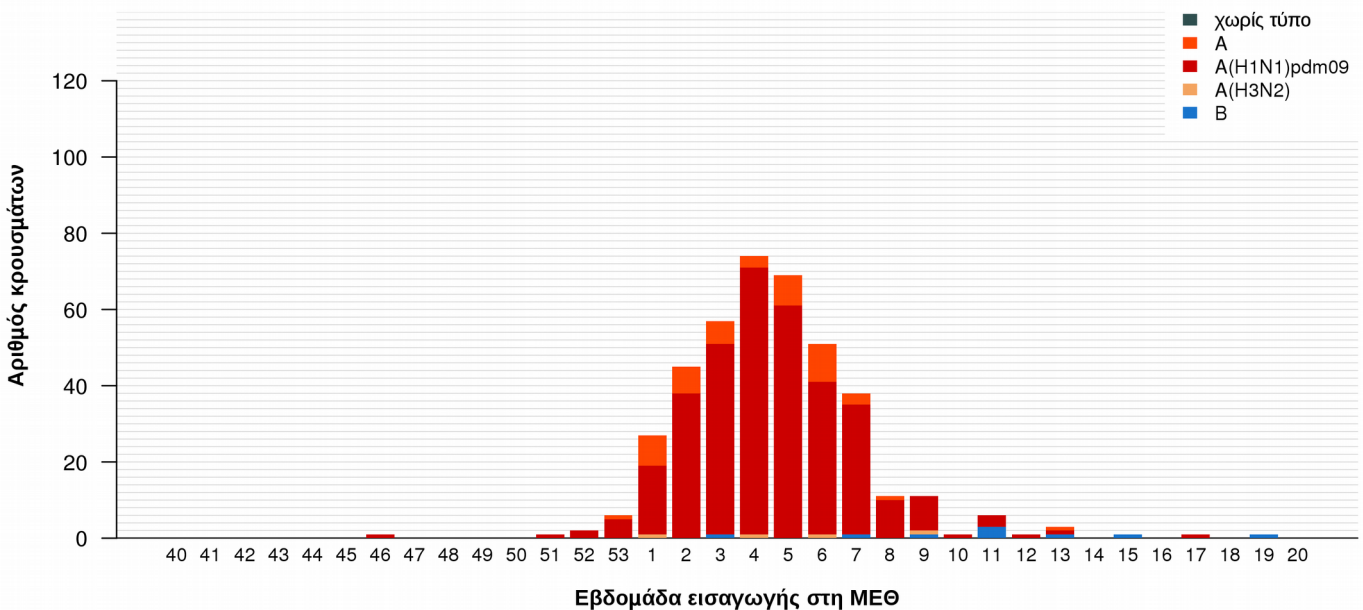
Όσον αφορά στα **κρούσματα χωρίς νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ.**: Επρόκειτο για 11 γυναίκες και 16 άνδρες, ηλικίας από 24 έως 96 έτη (διάμεση ηλικία 66 έτη). Όλα τα κρούσματα οφείλονταν στον ιό γρίπης τύπου Α. Τα 24 από τα στελέχη τύπου Α που απομονώθηκαν από τα ανωτέρω κρούσματα υποτυποποιήθηκαν και βρέθηκαν να ανήκουν στον υπότυπο Α(Η1Ν1)rdm09. Τα 23 (85,2%) από τα 27 προαναφερόμενα σοβαρά κρούσματα χωρίς νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ ανήκαν σε κλινική ομάδα υψηλού κινδύνου για την οποία συστήνεται εμβολιασμός για την εποχική γρίπη, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υ.Υ (Γ1α/Γ.Π.οικ. 81918-26/10/2015).

Από την εβδομάδα 40/2015 έως και την εβδομάδα 20/2016 στην Ελλάδα καταγράφηκαν 197 θάνατοι από εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη, εκ των οποίων οι 172 αφορούσαν σε κρούσματα που χρειάστηκαν νοσηλεία στη Μ.Ε.Θ και 25 σε κρούσματα που δεν νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ (Πίνακας 1, Διάγραμμα 4). Επρόκειτο για 122 άνδρες και 75 γυναίκες, ηλικίας από 1 έως 96 έτη (διάμεση ηλικία 61 έτη). Σε 193 (98%) κρούσματα απομονώθηκε ιός γρίπης τύπου Α, και σε 45 (2%) ιός γρίπης τύπου Β. Υποτυποποιήθηκαν τα 173 από τα 193 στελέχη γρίπης τύπου Α που απομονώθηκαν από τα προαναφερθέντα κρούσματα, και εξ' αυτών 170 (98,3%) ανήκαν στον υπότυπο Α (Η1Ν1)rdm09 και 3 (1,7%) στον υπότυπο Α(Η3Ν2). Τα 166 (84,3%) από τα 197 συνολικά κρούσματα ανήκαν σε κλινική ομάδα υψηλού κινδύνου για την οποία συστήνεται εμβολιασμός για την εποχική γρίπη, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας Υ1/Γ.Π.οικ. 81918-26/10/2015.

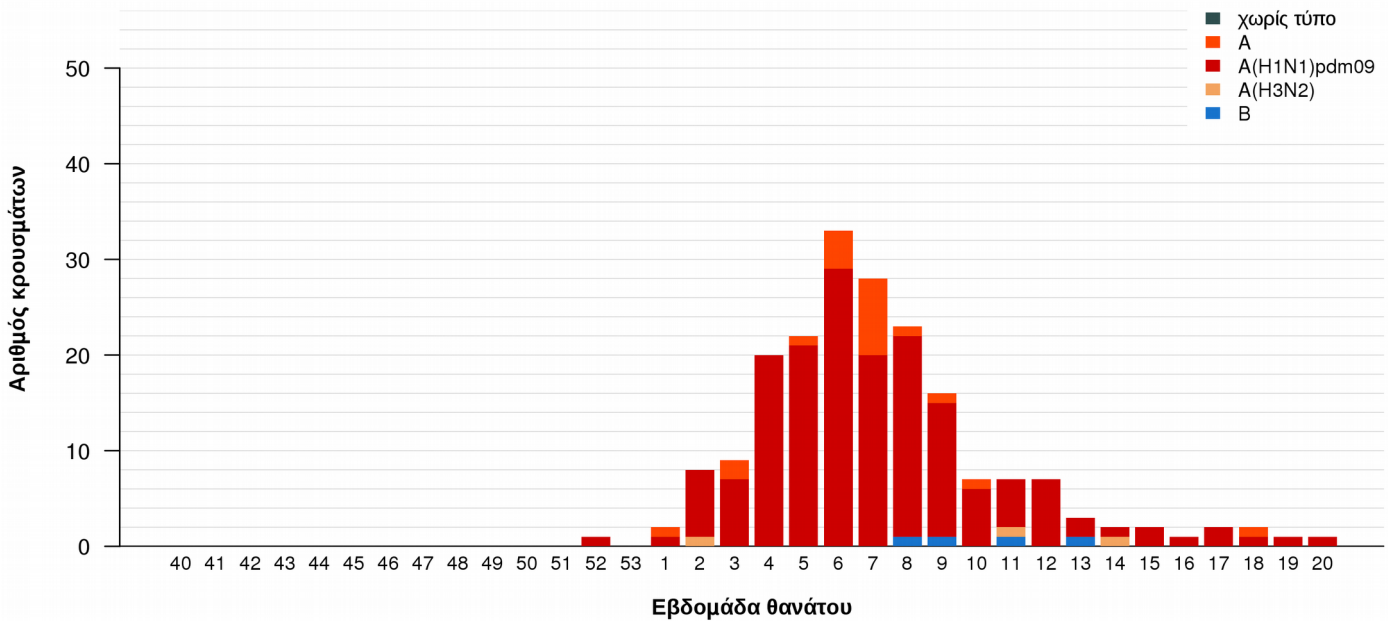
Πίνακας 1: Περιστατικά με νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ και θάνατοι (σε Μ.Ε.Θ & εκτός Μ.Ε.Θ) από εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη. Σύνολο Ελλάδας, από εβδομάδα 40/2015 έως εβδομάδα 20/2016 (16-22 Μαΐου 2016).

Σύνολο νοσηλευθέντων σε Μ.Ε.Θ, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016.	408
Θάνατοι νοσηλευθέντων σε Μ.Ε.Θ, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016.	172
Θάνατοι μη νοσηλευθέντων σε Μ.Ε.Θ, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016.	25
Συνολικός αριθμός θανάτων, κατά την περίοδο γρίπης 2015-2016.	197

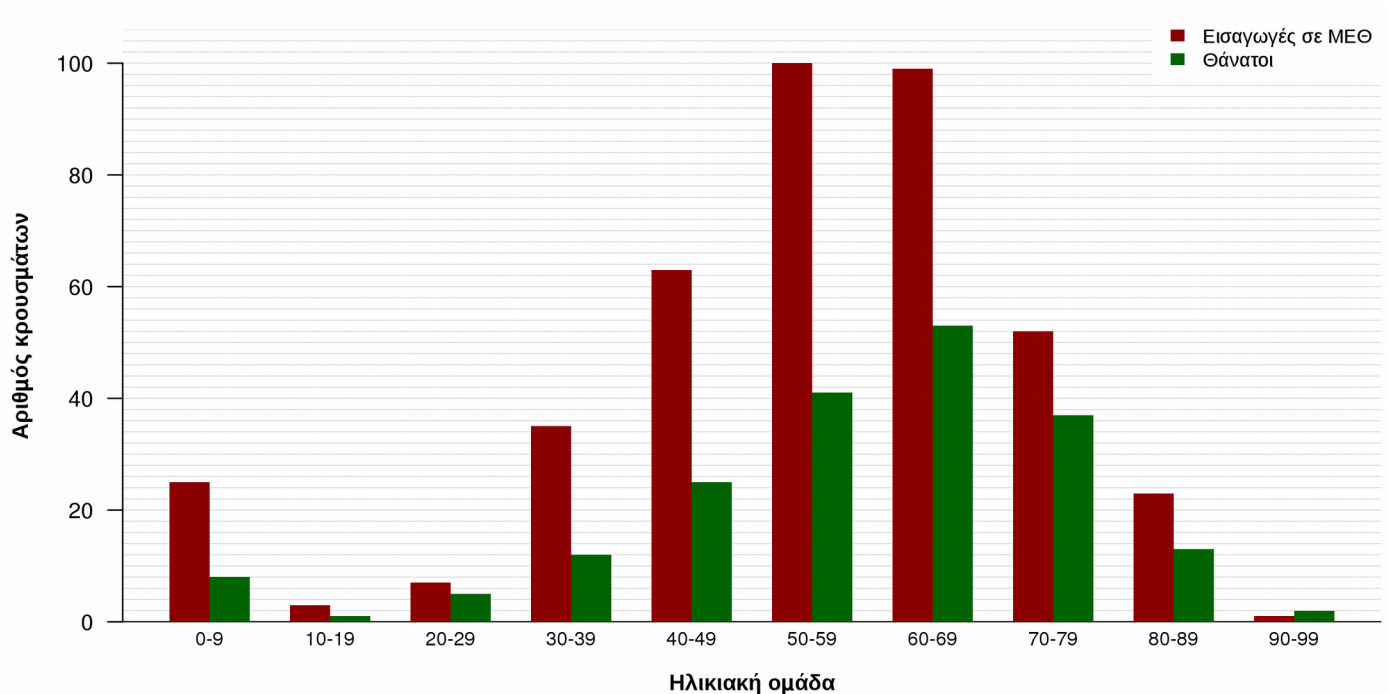
Διάγραμμα 3: Αριθμός εισαγωγών σε Μ.Ε.Θ. ανά εβδομάδα, σε ασθενείς με εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη. Σύνολο Ελλάδας, από εβδομάδα 40/2015 έως εβδομάδα 20/2016 (16-22 Μαΐου 2016). Συνολικός αριθμός δηλωθέντων κρουσμάτων έως και την εβδομάδα 20/2016: 408

Διάγραμμα 4: Αριθμός θανάτων (σε Μ.Ε.Θ. & εκτός Μ.Ε.Θ) ανά εβδομάδα, σε ασθενείς με εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη. Σύνολο Ελλάδας, από εβδομάδα 40/2015 έως εβδομάδα 20/2016 (16–22 Μαΐου 2016). Συνολικός αριθμός θανάτων έως και την εβδομάδα 20/2016: 197

Διάγραμμα 5: Ηλικιακή κατανομή εισαχθέντων σε Μ.Ε.Θ. με εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη και ασθενών που κατέληξαν σε Μ.Ε.Θ ή εκτός Μ.Ε.Θ. Σύνολο Ελλάδας, από εβδομάδα 40/2015 έως εβδομάδα 20/2016 (16–22 Μαΐου 2016).

Δ. Σύστημα επιδημιολογικής επιτήρησης της θνησιμότητας

Η καταγραφή των θανάτων γίνεται δειγματοληπτικά από τα ληξιαρχεία ορισμένων δήμων της χώρας σε σχεδόν πραγματικό χρόνο και αφορά τους θανάτους που εγγράφηκαν στα ληξιαρχεία κατά την εβδομάδα αναφοράς.

Στο σύστημα, στην παρούσα φάση, συμμετέχουν περιοχές με πληθυσμό περίπου 1.661.541 κατοίκους, που αντιπροσωπεύουν το 15% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας (Απογραφή Πληθυσμού 2011). Συγκεκριμένα συμμετέχουν όλοι οι δήμοι των περιφερειακών ενότητων Αχαΐας, Κέρκυρας, Μαγνησίας & Σποράδων, Καβάλας & Θάσου και οι Δήμοι Αθηναίων, Πειραιώς και Κερατσινίου-Δραπετσώνας.

Τα δεδομένα προέρχονται από το νέο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Ληξιαρχικών Πράξεων (ΠΣ ΛΗΠ) που λειτουργεί από το Μάιο του 2013 στη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης & ΗΕΣ της Γεν. Δ/σης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών. Στο πλαίσιο αυτό, το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ έχει οριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών ως διαπιστευμένος φορέας.

Το σύστημα επιδημιολογικής επιτήρησης της θνησιμότητας από όλες τις αιτίες εφαρμόζεται στο πλαίσιο του προγράμματος European Mortality Monitoring (Euro-MOMO), στο οποίο συμμετέχουν και άλλες 21 ευρωπαϊκές χώρες. Το συντονισμό του προγράμματος στην Ελλάδα έχει το Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.

Στο διάγραμμα 6 παρουσιάζονται τα κύρια ευρήματα από την επιδημιολογική επιτήρηση της θνησιμότητας στην Ελλάδα, με επικέντρωση στην έγκαιρη ανίχνευση θνησιμότητας που υπερβαίνει την αναμενόμενη (excess mortality).

Καθ'όλη την φετινή περίοδο γρίπης, η θνησιμότητα στην Ελλάδα από όλες τις αιτίες κυμάνθηκε στα πλαίσια της αναμενόμενης (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Παρατηρούμενος και αναμενόμενος αριθμός θανάτων κατά εβδομάδα στις περιοχές της Ελλάδας που μετέχουν στο σύστημα επιτήρησης. Εβδομάδα 50/2010 έως εβδομάδα 20/2016.

